

MIT LIV SOM PÆDAGOG

Social baggrund har stor betydning for pædagogers indstilling til faget. Et nyt pilotprojekt tyder på, at der er en sammenhæng mellem tilfredsheden og socialt ophav: De pædagoger, der har kortuddannede forældre, er mest tilfredse – og mest kærlige.

Af Marie Fugl / Foto: colourbox.com

Hvorfor bliver man pædagog? Og hvad skal der til, for at man bliver ved med at være det? Studierektor Peter Møller Pedersen og adjunkt David Thore Gravesen fra VIA University College har sammen med to kolleger fået støtte fra BUPL's forskningspulje til at undersøge, hvilke livsstrategier der ligger til grund for et liv som pædagog.

Forskerne har allerede gennemført et mindre pilotprojekt, hvor de har interviewet pædagoger fra to generationer. Pædagogerne i pilotprojektet deler sig i to lejre. Nogle er tilfredse med deres position. Andre har et blik ud af og et ønske om at bevæge sig væk fra professionen, fortæller Peter Møller Pedersen.

"Vi fandt to overordnede livsstrategier. Den

ene er at dyrke det kærlige – den nære relation til det enkelte barn og børnegruppen. De, der gør det, udtrykker også tilfredshed med livet inden for rammerne af professionen. De finder sig til rette under de vilkår, der er, og de identificerer sig med rollen som pædagog og den sociale position, der følger med. De kan godt investere energi i at udvikle den pædagogiske praksis, men de har ikke noget stærkt ønske om yderligere karrieremæssig udvikling, og de udtrykker ikke modstand mod rammerne – for eksempel ledelsen, forvaltningen eller politikerne."

Pædagogerne med den anden livsstrategi er langt mere kritiske over for faget og betragter deres arbejde som en midlertidig

position. De identificerer sig ikke med rollen som pædagog, men orienterer sig ud af professionen eller forsøger at ændre rammerne.

TILFREDSE VERSUS KRITISKE PÆDAGOGER

Ifølge David Thore Gravesen tyder det på, at den sociale baggrund har stor betydning for, hvilken indstilling pædagogerne har til faget og dermed de strategier, de udviser inden for faget.

"Vi har set en tendens til, at pædagoger med kortuddannede forældre er mindre kritiske over for faget og føler sig bedre til rette. Informanterne, hvis forældre har en lidt højere eller mellemlanguddannelse distancerer sig mere fra pædagogprofessionen og søger nye

” Vi har set en tendens til, at pædagoger med kortuddannede forældre er mindre kritiske over for faget og føler sig bedre til rette.

PÆDAGOGERS PROFESSIONELLE KARRIERER

Projektet afsluttes i december 2009

I projektet deltager:

Morten Anker Hansen, lektor
Brian Lorentzen, adjunkt, ph.d.-studerende
David Thore Gravesen, adjunkt, ph.d.-studerende
Peter Møller Pedersen, studierektor, ph.d.

Alle er fra VIA University College

udviklings- og uddannelsesmuligheder. Som om de ikke har fundet den rette hylde.”

”Et eksempel er Trine, der direkte udtrykker utilfredshed med at være pædagog. Hun italesætter sig selv som én, der er over niveau. Hun synes, at pædagoguddannelsen var for nem og for lidt teoretisk, og har planer om at starte på en længerevarende uddannelse næste år,” siger David Thore Gravesen.

Forskergruppen har interviewet pædagoger i to generationer – nogle nyuddannede og nogle erfarne pædagoger. Alle informanterne har forældre, der enten har en kort eller mellem-lang uddannelse.

PÆDAGOGFAGET SOM KALD

”Fra andre, kvantitative undersøgelser ved man, at der er en stærk sammenhæng mellem forældres uddannelse og børnenes uddan-

også meget om hinanden. De bruger ordet ’hygge’ virkelig mange gange, og de forsøger begge at bringe det ’hjemlige’, ’hyggelige’, ’nærheden’ og det ’ikke-institutionelle’ ind i deres arbejde.

PÆDAGOGFAGET SOM MELLESTATION

På samme måde har Trine og Per også nogle fællestræk. Det er to respondenter med en lidt stærkere social og kulturel kapital end Gerda og Ries – og en livsstrategi, der er helt anderledes. De er begge hele tiden på vej mod noget andet og udtrykker, at deres nuværende position som pædagog er midlertidig. Trine siger: ”Næste år begynder jeg at læse det og det”. Per har også altid været ’på vej videre’ og har ofte været kritisk over for de rammer, han har været i. Allerede da han går på seminariet, siger han, at han godt ved, at han skal væk fra professionen – og at det var den indstilling, der gjorde, at han kunne holde ud at gå på seminariet. En overgang er han seminarielærer, og der går han i opposition til den rektor, der er på stedet.

”Han vil gerne skabe nogle nye fagområder på seminariet, og det ender i en direkte konfrontation med rektoren. Han er hele tiden på vej, og altid i gang med at skabe noget nyt. Han ender så med at forlade det hele og begynder at sælge juletræer. Det er en helt anden indstilling end Gerda og Ries, der i højere grad udvikler sig inden for rammerne og dyrker den konkrete relation,” siger Peter Møller Pedersen.

Det tyder altså på, at der er noget i livsstrategierne, som er knyttet til den sociale baggrund, og som er konstant på tværs af generationerne, men da hele professionen har udviklet sig meget de sidste 30 år, så får det forskellige udtryk til forskellige tider, forklarer David Thore Gravesen.

”I dag er pædagogfaget langt mere struktureret og institutionaliseret end tidligere, hvor der var flere frihedsgrader og langt større muligheder for at påvirke faget. De yngre repræsentanter har ikke de samme muligheder

for at sprælle, og det gør, at de i højere grad søger væk i stedet for – som Per – at forsøge at ændre rammerne.”

PERSPEKTIVER FOR PROJEKTET

Et af formålene med projektet ’Pædagogers professionelle karrierer’ er at undersøge pædagogernes livsstrategier i deres karrierer set i lyset af de forandringer, der sker i velfærdsstaten.

”Vi forsøger at forstå de konstanter og forandringer, der er i pædagogernes arbejde gennem de sidste 40 år. Det er en periode, der blandt andet er præget af, at kvinderne er kommet på arbejdsmarkedet og modernisering i flere bølger. Vi er i fuld gang med at undersøge, hvad denne udvikling betyder for rekruttering til pædagogfaget og for pædagogernes valg og strategier,” siger Peter Møller Pedersen.

Pædagogernes karriereforløb kan hverken ses som en simpel tilpasning til fagets logik, eller som at faget udelukkende skabes af individernes valg og præferencer, understreger David Thore Gravesen.

”Samfundsudviklingen og den enkelte pædagog’s strategi er to dynamikker, der arbejder sammen på forskellig måde i forskellige historiske perioder. Hvis man skal forstå en faggruppes eller en positions udvikling, skal man ikke kun foretage en analyse af institutionen, men også lytte til individernes individuelle historier. Derfor er det interessant at bruge livshistorieinterview, hvor interviewpersonerne har tid til at komme i dybden med deres egne livsfortællinger,” siger David Thore Gravesen. ”En af fordelene ved livshistorieinterview er, at når man skal koge et helt livs fortællinger ned på to timer, så må det blive de mest radikale, skelsættende begivenheder, som bliver fremhævet.”

STRATEGIER ER LEVEDE LIV

”Når der tales om livsstrategier, skal det ikke forstås som bevidste eller kalkulerede strategier”, forklarer David Thore Gravesen:

”I dag er pædagogfaget langt mere struktureret og institutionaliseret end tidligere.”

nelse og erhverv, men det er overraskende, at de to strategier – den tilfredse og den kritiske – går igen på tværs af generationerne,” fortæller Peter Møller Pedersen.

”At socialt ophav differentierer nogle strategier i ens karriere, er der måske ikke så stor nyhedsværdi i. Men det er virkelig interessant, at vi har kunnet identificere nogle strategier, som er konstante på tværs af generationer, selvom de på overfladen ser meget forskellige ud,” siger han.

Gerda og Rie har for eksempel en masse til fælles, selvom der er en generation imellem dem. De er begge meget optaget af den konkrete, nære relation til deres egen familie og til det enkelte barn i daginstitutionen. De fortællinger, de bruger om deres liv, minder

"Strategier er de mønstre, som opstår, når mennesket lever sit liv. Vi er inspirerede af den franske sociolog Pierre Bourdieu og forstår socialt liv og strategier som noget, der er styret af en praktisk sans, og som netop ikke er en intenderet vilje.

Man handler ud fra de erfaringer, man har med den sociale verden og den sociale kontekst, som man er gjort og bærer af. Og det er den, der på et ubevidst plan puffer en på vej, uden at det er noget, man har en eksistentiel vilje til. Vi har en intuitiv fornemmelse af, hvad det er, der 'passer til sådan en som mig'."

"Derfor vil det sociale ophav, man er opvokset i, også disponere én på en bestemt måde, som påvirker ens indstilling til de fremtidige sociale kontekster, man kommer til at møde. Og derfor kan man finde sammenhænge

mellem social baggrund og indstillingen til omgivelserne. I hvor høj grad den sociale baggrund spiller en betydning for pædagogens tilfredshed, er endnu for tidligt at sige", understreger David Thore Gravesen. Men det er en af de hypoteser, som forskergruppen arbejder videre med. |

DAVID THORE GRAVESEN

Cand.pæd.soc. og adjunkt i pædagogik ved Pædagoguddannelsen Midt-Vest, VIA University College og ph.d.-studerende ved Københavns Universitet. Hans forskningsfelter omfatter pædagogers livshistorier, ungdom og marginalisering og social reproduktion i daginstitutioner.

PETER MØLLER PEDERSEN

Ph.d. i uddannelsesforskning og studierektor ved Pædagoguddannelsen Midt-Vest, VIA University College. Han forsker bl.a. i pædagogers livshistorier, profession og uddannelse og modernisering af velfærdsstaten.

